

10. 11 40.

Kindness,

Y. Kadu!

Arctostaphylos 2, 1000 ft. 17.9.40. Z. morph.

E. V.

TARTU ÜLIKÜLL

THE STEADUSKOND

10 Sept. 1940

167
TARTU

K O H T U L I K V O L I T U S

TSIVILILPROTESSES

2368

J u h a n A m b u r

~~2368~~

1940.

1940.
Lige Reunet sipke's room

~~Jan 1~~
5x 1940

Osa võttes tsiviilprotsessi praktilistest töödest, sain ülesandeks läbi töötada "Kohtulik volitus tsiviilprotsessis". Saadud teemi magister T.Grünthal'i juhatusel 1940.a. esimesel semestril tsiviilprotsessi praktilise tööna läbi töötades, kasutasin materjalina ülikooli loengutel ja praktilistel töödel omandatud teadmisi, Eestis kehtivaid seadusi, vastavaid Riigikohtu otsuseid ja selgustusi.

Pääle praktikumi sooritamist, kasutasin käesoleva töö lõpul nimetatud kirjandust, täiendasin praktilise tööna valmistatud teemi, mille tulemusena valmis diplomitöö "Kohtulik volitus tsiviilprotsessis".

Töö ülesandeks on käsitada kohtuliku volituse erinevust mandaadist, voliniku ülesandeid ja kohustusi, volituse andmist ja korda ning Eesti advokatuuri korraldust, nagu see Eestis kehtivate seaduste, kohtupraktika ja vastavate Riigikohtu otsuste kohaselt on kujunenud.

S i s u :

1. Tsiviilvolitusest üldse.
2. Kohtuliku volituse erinevus mandaadist.
3. Kohtuliku volituse andmine ja selle vorm.
4. Kohtulik esindaja, advokaat.
5. Advokatuuri korraldus Eestis.
6. Milleks on advokaat õigustatud kohtuliku volituse põhjal.
7. Milleks vajab advokaat erivolitust.

TSIVIILVOLITUSEST ÜLDSE.

Eesti tsiviilprotsessis tunnustatakse igäüks võimeliseks oma õiguste kaitseks kohtus hagama ja neid kaitsema (TKS § 17). Selline protsessuaalne õigusvõime kuulub igale füüsilisele ja juriidilisele isikule, kes omab tsiviilõigusi. Analoomiliselt tsiviilõigusega, kus kõigil isikuil pole õigust iseseisvalt tekitada, lõpetada või muuta oma õigusi ja kohustusi, määrab ka TKS rea erandeid, kus riik loob esinduse isikute jaoks kes iseseisvalt ei suuda oma õigusi kaitsta ega hageda.

Nende täiesti või osaliselt protsessivõimetute isikute eest esinevad kohtus nende huvide kaitsmisel ja kostmisel nende seaduslikud esindajad, s.o. isikud, kellele seaduse järgi kuulub õigus ja kohus teiste eest teotseda. Sääraste isikutena esinevad: esiteks isikud, kellele seadusega kuulub poole eest eestkostmise õigus. Nii kostavad ja hagevad vanemad ja eestkostjad kohtus oma alaealiste laste s.o. isikute, kes alla 20 a. vana (RT 1922, 74 - 75) või hoolealuste eest (TKS § 19). Teiseks isikud, kes on kohtuotsusega määratud poole eestkostjaks: 1) isikute eest, keda

kohtu määrusega erilises menetlus-korras vaimuhaigeks on tunnistatud (TKS § 19, 1913 -1927. BES § 498, 499).

2) Samuti nende isikute eest, kes kannatavad füüsiliste puuduste all, nagu: tummad ja kurtummad, keda seaduslikus korras teovõimetuks on tunnistatud ja selle tõttu hooldamise alla on määratud, esinevad määratud hooldajad (BES § 2915, TKS § 19, 1802). 3) Isikute eest, kes seaduslikus korras on pillajaks tunnistatud ja selle tõttu hooldamise alla seatud (TKS § 20, 1928- 1939), kostavad ja hagevad kohtus ainult varanduslikes asjades nende hooldajad.

4) Kohtulikult maksujõuetuks tunnistatud võlgnikkude, selle eest vara suhtes, mis kuulub konkursivalitsuse või vannutatud hooldaja valitsemisele, kostab ja hageb kohtus konkursivalitsus või vannutatud hooldaja. Protsessivõime takistus tekib siin maksujõuetuks kuulutamise momendist kohtus (TKS § 21) ja kestab kuni konkursi menetlus on lõpetatud. Tuleb tähendada, et see takistus ei puuduta maksujõuetu isiklikke õigusi ja neid varaõigusi, mis ei arvata konkurssi ja mille suhtes maksujõuetule on antud tunnistus konkursivalitsuse poolt, et see neid asju ei taha ajada, kusjuures see pole oluline, kas asi on alustatud enne maksujõuetuks tunnistamist või pärast seda.

Toodud juhtudel määrab seadus, kas osalise või täielise protsessivõimetuse korral protsessivõimetut kohtus

esindab. Kui seaduse järgi iseseisvalt kohtus enda eest kostma ja hagama õigustatud, protsessivõimne protsessi-pool ei saa, ei taha või ei oma küllaldasi kogemusi ega vilimust protsessis esinemiseks ja oma huvide kaitsmiseks, võib ta enda huvide ^{vastava kokkuleppe teel} kaitsmise üle anda enda esindajale, volinikule.

Voliniku all tsiviilprotsessis tuleb mõista seega isikut, kes ühe poole volinikuna protsessis vastava volituse põhjal esineb. Pool sõlmib isikuga, kellel õigus on tsiviilprotsessis esineda volinikuna, volituslepingu ja selle lepingu alusel tegeleb volinik oma volitaja eest. Kõik mis volinik volituse piirides on teinud on volitajale kohuslik ja loetakse tehtuks nagu tema enda poolt (BES § 4399, TKS § 249).

Mitte kõik isikud ei või kohtus volinikkudeks olla. Üldiselt keelab volinikuks olemise alljärgnevatel isikutel TKS § 246, mille järgi ei või volinikkudeks olla:

- 1) kirjaoskamatud;
- 2) alaealised;
- 3) mungad, väljaarvatud need asjad kus nad esinevad kloostrite ja vaimulikkude elukohtade või kloostriülemate käsul;

4) preestrid, väljaarvatud need asjad kus nad esinevad vaimuliku ametkonna, oma naise ja laste või kasvandikkude eest kes nende hoole alla antud;

5) kes tunnistatud maksujõuetuks võlgnikuks;

6) Õpilased, kasvandikud, üliõpilased ja kuulajad, kes jätkavad õppe- või akadeemilist kursust, senikaua, kui nad pole seda lõpetanud, arvatud välja vaid need asjad, milles nad esinevad oma vanemate või vendade ja õdede asemel;

7) eestkostetalused;

8) Kohtuasutiste liikmed ja prokuratuuri ametiisikud, peale nende asjade, milles nad esinevad oma laste, vanemate, õdede või naise asemel, kui need asjad on arutamisel mitte selles kohtus, kus nad ametis, samuti ka sellele kohtule alluvates ametiasutustes (kohtutes);

9) vaimuliku kohtu otsusega kirikust väljaheidetud;

10) kes seadusjõusse astunud kohtuotsusega mõistetud süüdi raskes kuriteos või kuriteos, mille eest karistusena nähtud vangimaja üle ühe aasta;

11) kes kohtuotsusega või eeluurimise all raskete kuritegude või kuritegude eest, mille eest seaduse järgi võidakse määrata vangimaja üle ühe aasta;

12) kõik need, kel kohtuotsusega on keelatud asju ajada.

KOHTULIKU VOLITUSE ERINEVUS MANDAADIST.

Tsiviilvolitus asjade ajamiseks võib esineda kohtuliku volituse ja mandaadina.

Kohtuliku volitusega esindab volinik volitajat kohtus ja kõik tema tegevused, mis ta on toiminud temale volitaja poolt antud volikirja piires, loetakse volitajale kohustuslikuks (TKS § 249)

Mandaat on niisugune volitus, kus üks pool, mandataar, kohustub täitma teisele, mandantile, teatud ülesanded (käsuandi), üldises korras tasuta (BES § 4362), teine võtab need korraldused omale kohustuslikuks.

Erinevus mandaadi ja kohtuliku volituse vahel¹⁾ esineb kõigepäält nende koostamise vormis. Mandaat koostatakse leppimise teel, milleks erilist vormi pole ettenähtud, ja mis ka vaiklikult, vaikiva tahteavaldusega võib sündida²⁾. Siin pole oluline leppimi vorm, vaid nõusolek leppimiks võib olla antud kas kirjalikult või suuliselt, poolte kohal olles või ka nende äraolekul, viimasel korral käskjala või kirja kaudu³⁾.

Kohtuliku volituse andmine toimub aga seaduses kindlaks määratud korras ja vormis nagu see ettenähtud TKS § 247, 248⁴⁾.

1) BES nimetab kohtulikku volitust ka teenuslepinguks.

2) BES § 4364

3) BES § 4366

4) Lähemalt lhk.9 j.j.

Teine iseloomustav joon mandaadi ja volituse vahel esineb selles, et mandaat on tasuta. Pärast tehingu lõppu võib küll honorari maksta, kuid see ei tohi varem kindlaksmääratud ega väljakaubeldud olla. Ainult tehingute juures, millel turuväärtust ei ole, võib honorari määrata ilma, et see mandaadi mõistet rikuks (BES § 4368) ¹⁾. Peab märkima, et honorar on tasu, mitte eksivalent ja oleneb seepärast vabast tahtest. Kohtuliku volituse (teenuslepingu) puhul on aga honorar juba ette kindlaks määratud ja põhjeneb vastaval kokkuleppel. Selge vahe määrab siin BES § 4367 sõnades: Võõraste asjade ajamine, mis on kellegi poolt volitusega oma peale võetud, peab olema tasuta ja juhtumil, kui selle eest oli väljakaubeldud tasu, siis see kokkulepe loetakse mitte mandaadiks vaid teenistuslepinguks. Nii saavad vandeadvokaadid, kui kohtulikud volinikud, asjaajamise eest tasu oma volitajaga kokkulepitud määral, kusjuures vastavad kokkulepped peavad olema kirjalikud. Juhul, kui sellised kirjalikud kokkulepped tsiviilasjus puuduvad, määratakse advokaatidele tasu Advokatuuri seaduses ettenähtud määrade kohaselt. ²⁾

1) Erdmann, System des Privatrechts, IV lhk. 428

2) Advokatuuri seadus §§ 28, 29, 123 - 138.

Kolmandaks, põhimõtteline vahe mandaadi ^{ja} teenus-
lepingu vahel ilmneb veel selles, et mandaat on alati
ühepoolne, kohtulik volitus täielik kahepoolne leping.
Mandaadi juures on üheks pooleks mandant ja teiseks poo-
leks volitatud (mandataar), kes kannab ainult kohustusi:
korraldab teise eest mandaadiga endale võetud toimingud,
mille juures tasu selle eest, nagu nähtub BES 4367, 4368,
teisejärgu tähtsuse omab.

Kuna Harilikult niisuguste koormatiste kohuslased, kus
vastav kontrahent mingisugust kasu ei saa, neile loomu-
likult vähema hoole pühendavad, siis peab mandataar
cum omnen culpan vastutama. Sealjuures ei ole oluline,
kas ta ülesande täitis või täitmata jättis. Ainult siis,
kui mandantile ülesande vastu vähese hoole ülesnäitamise
tagajärjel mingisugust kahju tehtud ei ole, jääb ära suu-
rema hoole nõudmine (BES § 4376). Mandataar vastutab ka
valeandmete andmise puhul, ja ka veel sel korral, kui
temal volituse üleandmine kolmandale, põhjustel, mis on
sõltuvad mandataaarist endast ja takistavad teda isikli-
kult täita endale võetud ülesannet, ja kui asja iseloom
ei kannata edasilükkamist, peab tema oma ülesanded ja
kohustused täitma 3-da isiku kaudu. Saranasel korral
vastutab tema

ka selle kolmanda isiku valiku eest. Igal juhul jääb tema mandatariks, nii et tema vastutab igasugu hooletuse eest, mitte aga substituudi vea eest, kui ta selle valiku puhul korralikku hoolt oli tarvitanud. Ei olnud mandataril õigust toimingut kolmandale isikule edasi anda, siis vastutab tema ka selle kaudu esiletulnud kahjude eest, väljaarvatud, kui võimalik on tõestada, et kahju ka ilma selleta oleks juhtunud. Edasi on mandatar seotud ettekirjutusega, ja kui see puudub, siis mandandi kasudega ja mandaadi generaali-või spetsiaalkujuga. 1)

— Kohtulik volitus on täielik kahepoolne leping (BES § 4172), mille järgi kummalgi poolel on lepingust olenevalt teatud õigused ja kannad ka teatud kohustusi, siin on õiguste ja kohustuste vastastikkus selgesti määratud. Kohtuliku volituse puhul on volinik õigustatud tasu nõudma isegi siis, kui selle kohta eraldi kokkulepet ei ole ²⁾. Sama järeldeb ka Eesti Advokatuuri seaduse §28, 29. ³⁾. Mandaadi juures tasu ei saa nõuda, väljaarvatud juhtum, kui ei oldud varem selleks kokkulepitud, ta on vabatahtlik akt sellepärast, et mandaadis

1) Erdmann, System des Privatrechts, IV lhk. 430jj.

2) BES §4175; Букловский. Свод гражд. узак. стр. 192I

3) Vt. lhk. 6 nota 2

rõhutatakse rohkem usalduse ideaalset momenti, kuna tasu jääb tahaplaanile ¹⁾.

See mandaadi ühekülgsus väljendub ka kokkuleppe lõpetamises, mis näeb ette ühepoolse ~~ette~~ütlemise (BES § 4404 jj.), kus volitaja omab õiguse igal ajal ühepoolset tühistada tema poolt antud volituse, ja peab ainult juhul kui volinik on astunud juba ülesande täitmisele, kõik kulud tasuma.

KOHTULIKU VOLITUSE ANDMINE JA SELLE VORM.

Volinik vajab kohtus esinemiseks vastavat volitust, mis peab olema antud volitaja poolt seaduses ettenähtud korras. Vastasel korral ei loeta volitust kehtivaks ja sellise voliniku poolt kordasaadetud toimingud on tühistatud.

Jaoskonnakohtunikule alluvais asjus võidakse volinikkudele kohtus esinemiseks volitusi anda, kas notariaalsel teel või kohtuprotokolli kantud avaldusega, advokaatidele aga ka volitaja allkirja tõestamisega

1) В. Буковский. Свод гражд. узак. стр. 1922

valla - või alevivalitsuse poolt ¹⁾. Sellest järeldub: isikutele, kes ei ole advokaadid võib volitusi anda notari juures, notari poolt koostatud volituse, või volitusega, millel volitaja allkiri notari poolt tõestatud, või volitaja^{ja} voliniku poolt kohtule tehtud ja kohtu protokolli kantud avaldusega.

Jaoskonnakohtunikule alluvates asjades võib advokaate volitada ka volitja allkirja tõestamisega valla - või alevivalitsuse poolt.²⁾

Ringkonnakohtule esimeses astmes alluvates asjades, ja vastavate edasikaebuste puhul, saavad volinikkudeks olla vaid vandeadvokaadid. Nendele tuleb volitusi anda TKS § 248 korras, mille järgi volitus vandeadvokaadile kohtus esinemiseks võib olla tõestatud:

1) Volitusega, mis tõestatud seadusega määratud korras;

2) Volitusega, millel volitaja allkiri on tõestatud jaosk.kohtuniku, notari, politsei või vallavalitsuse poolt;

3) Volitaja ja volniku suulise avaldusega, mis kantud kohtu protokolli.

Andes soovijale võimaluse vandeadvokaadile antavat volitust tõestada samasuguse volitusega nagu teistele

1) TKS § 247 RT 1938, 36, 321

2) TKS § 247 RT 1938, 36, 321

volinikelegi, seadus võimaldab vandeadvokaadile antava volituse tõestamiseks ka kergemat teed: võimaldades volitust anda, millel volitaja allkiri on tõestatud politsei, jaoskonnakohtuniku, notari või vallavalitsuse poolt, või volitaja ja voliniku suulise avalduse kohtuprotokolli kandmisega. Nende soodustuste andmine vandeadvokaadile volituse andmisel tuleb sellest, et tunnustatakse vandeadvokaadi õigusi ja tema korralikkust, mille pärast on kergendatud ja lihtsustatud pooltele volituse andmine vandeadvokaadile¹⁾. Peab rõhutama, et § 248 korras saab volitust anda ainult vandeadvokaadile ja vandeadvokaadi vanemale abile, kes volituse võtmisel ja volinikuna esinemisel vandeadvokaadiga võrdseid õigusi omab²⁾, mitte vandeadvokaadi nooremale abile. Vandeadvokaadi^{noorem} abi peab kohtus esinemiseks esitama üldises korras s.o. notariaalselt tõestatud volituse³⁾. Erandiks on vaid juhud: 1) kui vandeadvokaadi abi oma patrooni viimase edasivolitusel ja kliendi nõusolekul patrooni poolt aetavais kohtuasjus asendab. Sarnasel korral, kui patroon omab kirjalikku volitust, võib ta abi edasivolitamiseks selle edasi anda abile, tehes volitusele oma allkirjaga sällekohase pealiskirja. Sääraselt antud edasivolitusega võib abi asetada patrooni, kui volituses on avaldatud ka nõusolek pealiskirjas tähendatud abile volituse edasiandmiseks või

1) В.А. Усаченко. Трасс. процесс, стр. 428.

2) Advokatuuri seadus § 111.

3) Riigikohtu adm.osak.otsus 1938 a.

kui volituse andja seda nõusolekut kohtus suuliselt kinnitab.

2) Kui volitaja on koduse suulise kokkuleppega või kohtuprotokolli kantud suulise avaldusega andnud patroonile volituse asja-ajamiseks ühes edasivolitamisnõusolekuga abile, võib patroon anda abile edasivolituse kodusel teel sellekohase kirjaliku tõendiga. Säärane patrooni kirjalik tõend juhul, kui volitus on antud koduse suulise kokkuleppega, on edasivolitusena abile küllaldane, kui volitaja selle kirjaliku tõendi sisu suuliselt kohtus kinnitab ¹⁾.

Volituse andmine "seaduses määratud korras" tähendab volituse andmist volikirjaga, mis on tõestatud ettenähtud korras, (s.o. kui volitus on tehtud notari juures vastavalt notariaalsete aktide koostamise eeskirjadele ²⁾). Kohtades, kus notare pole, seal tõestavad volitusi jaoskonna-kohtunikud, politsei või vallavalitsus. Nendes ametiasutustes volitust tõestades peab tõestaja selgitama volitaja teovõime ja tema isiku samasuse. On need tõestatud ja volikirja märgitud, pole kohtul alust kahelda nii ühes kui teises, kui pole tõendatud vastupidist ³⁾.

1) Advokatuuri seadus § 107

2) В.Л. Исаченко. Гражд. процесс, стр. 428

3) В.Л. Исаченко. Гражд. процесс стр. 418

Vene Senat nõudis, et volituse allkirja tõestamine notari, rahukohtuniku, politsei ja vallavalitsuse poolt oleks tehtud teatud vormi kohaselt ¹⁾, seejuures jättis aga määruses näitama ^{sta} tagajärjed, mis järgnevad sellest, kui volitus pole tõestatud nõuetava vormi järgi. Seepärast ei saa kohtuasutused vormivastaselt toimetatud volituste tõestusi tühiseks lugeda, sest seaduses puudub selle kohta otsene ettekirjutus ²⁾.

Küsimusis, mis on mõeldud seaduses toodud sõnade "politsei ja vallavalitsus" all, kas tuleb neist aru saada vastava asutuse mõttes, või võimalik igat politsei ametnikku sõna politsei all mõelda?

— Vene Senat, kirjaoskamatute poolt volituste andmisel, andis sõna „politseile“ laiendava tõlgenduse, tunnustades mitte ainult politseivalitsuse ja vallavalitsuse tõestamised seaduslikeks, vaid ka igasugused teised, millest nähtub, et nad on tõestatud politseivõimu poolt.

Ühtlasi seletas, et volitusel vastava kuupäeva puudumine, millal tunnistus tehtud, pitsati ja registre-
numbri puudumine ei tee akti kehtetuks, kui ainult ei ole tõestatud võltsimine. Sellise sõna politsei laien-

1) В.Л. Исаченко. Гражд. процесс. стр. 428

2) В.Л. Исаченко. Гражд. процесс. " 428

dava tõlgendamisega ei saa nõustuda, kuigi oli toodud allkirja tõestamine kirjaoskamatusel puhul, kus vormist kõrvalekaldu mine võib olla põhjuseks mitmesugustele massilistele kuritarvidustele. Seaduse-nõuded peavad olema täidetud niipalju, palju on vaja, et ei oleks mingisugust kahtlust allkirja enda ja allkirja tõestamise faktis ¹⁾.

Kohaldades Vallaseadust ja selles määratud vallamavalitsuse organite kompetentsi, seletab Riigikohtu üldkogu, et vallasekretär on õigustatud tõestama volitaja allkirja volikirjal. Vallaseaduses pole määritletud, et mingitel puhkudel võiksid allkirju tõestada teised vallametnikud üksikult või kollegiaalselt ²⁾. Sellepärast volituse kehtivuseks on paratamatult vajalik volitaja allkirja tõestamine seaduses toodud ametiisiku poolt, nii et sellest kahtlemata selguks, et allkiri on antud oma käega tunnistaja juuresolekul, või on tõestatud oma käega allakirjutatuks ³⁾, et oleks märgitud tõestamise aeg, tõestamine kinnitatud asutise pitsatiga ja tõestaja all-

1) В.Л. Исаченко. Гражд. процесс стр. 429jj.

2) Rk. üldkogu t. nr.45, 22, 12 1938; J.Valge, 1938 lk.100

3) В.Л. Исаченко. Гражд. процесс стр. 428jj.

kirjaga ¹⁾.

Kohtuprotokolli kantud avaldus volituse andmiseks peab olema avaldatud volitaja ja voliniku poolt samal kohtuistungil, sama asja arutamise juures, kusjuures on vaja märkida piirid, mille ulatuses volinik võib teotse-
seda; kas ainult esimeses kohtuinstantsis või ka järg-
mistes ja kas ta on volitatud ainult mõningaid asju
ajama või kõiki, kaasaarvatud ka ~~para~~ § 250. märgitud
toimingud ²⁾.

Kuna volinik esindab volitajat kohtus ja kõik tema
tegevused, mis on toimunud temale antud volituse piires,
loetakse volitajale kohuslikuks ³⁾, on voliniku teotse-
mispiiride ulatuse volituses äramääramise nõue kehtiv
iga volituse andmise juures, vastasel korral pole volitus
mitte tühine, vaid voliniku tegevuse vastu võib vaielda.

Volituse tõestamisel peab tõestaja tähele panema
kas volitus on õieti tempelmaksustatud. Tempelmaksu ta-
sumis kohustus tekkib dokumendi tegemise momendist ⁴⁾,

1) В.Л. Исаченко. Гражд. процесс стр. 430

2) " " " " " 431

3) TKS. § 249

4) Tempelmaksuseadus §3, P.2

4

kusjuures Tempelmaksuseaduse järgi mõlemad lepinguosalised tempelmaksu maksmiseks on kohustatud (volinik ja volitaja). Nad võivad küll kokku leppida, kes neist ja kui suurel määral võtab enda kanda nõutavad kulud ja maksud, kuid selle järgi kumbki neist ei vabane vastutusest tempelmaksu tasumise eest ¹⁾. Mitteõige tempelmaksu tasumise korral ei muutu volitus tühiseks, vaid isikud, kes on süüdi tempelmaksu mitteõiges tasumises, või puudulikult maksustatud dokumentide väljaandmises, langevad trahvi alla ²⁾. Kohtuliku volituse puhul tuleb tempelmaksu tasuda: 1) erivolituselt, s.o. volituselt üheks ainsaks toimetuseks või ühe asja ajamiseks kohtutes - 25 snt.; 2) koguvolituselt, s.o. teatava liigi asjade ajamiseks ja volitused kõigi asjade ajamiseks kohtutes - 1.- kr.; ~~xxx~~ 3) üldvolituselt s.o. volitused piiramata ulatuses esinemiseks - .2.-kr. ³⁾

Volituste andmisel on üldreeglist mõned erandid.

1) Riigiasutuste poolt vandeadvokaatidele antavad volitused ei vaja väljaandja asutise allkirjade tõestamiseks

1) Rk. Adm.t. nr.60 II 1936. J.Valge 1931 lk.196.

2) Tempelmaksuseadus § 14 p.1, 2.

3) Tempelmaksutariif nr.52 RT nr.45, 1928.

notari, politsei jne. tõestust. Volituseks on küllaldane sama asutuse poolt väljaantud ametlik akt, millest küllaldaselt nähtub tema algupärasus ja voliniku volituse piirid¹⁾.

Annab riigiasutus kohtulikke volitusi oma ametnikele, peavad nad kohtule esitama sama asutuse poolt antud kirjaliku volituse või ettekirjutuse kohtus asjaajamise kohta²⁾. Sellise volituse vormi kohta seaduses mingit reeglit pole, see võib olla vahekiri, kiri või ettekirjutus, millest näha on, et vastav ametisik sama asutuse poolt asjaajamiseks on volitatud.

Annab riigiasutus volitusi mitte oma ametnikule vaid kõrvalisele isikule, kaasa arvatud ka vandeadvokaadi abid, siis tuleb volitus anda üldises (§247, 248) korras, s.o. tõestatud notari, politsei või ^{jaask.} rahukohtuniku juures³⁾.

2). Konkursivalitsus volitab oma liikmeid kohtus esinema seaduses ettenähtud korras (§247, 248) tõestatud volitusega.

Vene Senat annab kohtu eesistujale õiguse võimaldada konkursivalitsust oma liikmeid volitada ka suulise

1) В.Л.Исаченко.Гражд.процесс стр.432, РК.адм.ос.т. nr. 288 - I.11.12.36. J.Valge, 1936. lhk.106.

2) TKS § 1286.

3) В.Л.Исаченко.Гражд.процесс, стр.432

avalduse kohtuprotokolli kandmisega.

3) Heategevad asutused volitavad oma liikmeid kohtus esinema nagu riiklikud asutused oma ametnikke ¹⁾.

4) Seaduslikest esindajatest testamendi täitja esineb testamendis määratud pärijate ja pärandustombu esindajana testamendi alusel.

Poole eest kellel puudub protsessivõime, annavad volitusi välja nende loomulikud eestkostjad või kohtu poolt määratud eestkostjad ja hooldajad. Faktilised eestkostjad volitusi välja anda ei saa.

Juriidiliste isikute eest annavad kohtulikke volitusi välja nende põhikirjades selleks volitunud organid (juhatus, nõukogu, peakoosolek ²⁾).

1) В.Л. Исаченко. Гражд. процесс стр. 423

2) Rk.Adm.t. rn.388; 12.XII 1938. J.Valge lk.101.

KOHTULIK ESINDAJA, ADVOKAAT.

Mitte iga isik ei või kohtus volinikuna esineda. Arvestades isikute füüsilisi ja vaimseid omadusi ning võimeid ja nende kutsealast tegevust, keelab TKS § 246 real isikutel volinikkudeks olemise. Kuna kõik isikud pole niivõrd teadlikud õigusetundmises ja kohtukorras, et nende esindajateks olles kohtuasutiste tegevus, õigusemõistmine ja poolte huvid ei kannataks, vaid õiglaselt ja otstarbekalt oleks kaitstud, on tarvilikuks tunnustatud iseseisva ja kohtulikuks asjaajamiseks ettevalmistatud kutseliste esindajate organaisatsiooni, advokatuuri ellukutsumine, kelle liikmed vastavalt ettevalmistatud esindajatena kohtus volinikkudeks esinevad. Peale advokaatide, kui kutseliste esindajate, võimaldab seadus lihtsamates ja vähemkeerulisemates asjaotmetustes ka mittekutselistel isikutel volinikkudeks olla.

Jaoskonnakohtule alluvates asjades võivad tsiviilasjades volinikkudeks olla:

- 1) Advokaadid;
- 2) Protsessija vanemad, abikaasa ja lapsed;

3) Kaasprotsessijad ühises tsiviillasjas;

4) Isikud, kes vastava volituse põhjal valitsevad volitaja varasid või juhivad volitaja kaubanduslikke või tööstuslikke ettevõtteid - samade varade või ettevõtete valitsemisega või juhtimisega seotud asjus.¹⁾

Seega advokaadid, protsessija vanemad, abikaasa ja lapsed võivad igasugustes jaoskonnakohtule alluvates tsiviillasjades volinikkudeks olla. Kaasprotsessijad ja TKS § 245. p.4. märgitud isikud seda ainult seaduses märgitud juhtudel.

Jaoskonnakohtule alluvate tsiviillasjade kohta on seaduses otseõelt määratud, kes seal volinikkudeks võivad olla,²⁾ ja kuna antud volitus edasi kestab, on sama kehtiv ka edasikaebuste puhul jaoskonnakohtu otsustele järgmistesse kohtu instantsidesse; jätab seadus määramata, kes ringkonnakohtule esimeses astmes ja edasikaebuste korral järgmistes instantsides, alluvates asjades, kohtulikeks volinikeks võivad olla, seepärast peab viimast teistest seadustest järeldama.

Vandeadvokaadi ^{kutseolaseks} ~~juriidiliseks~~ tegevuseks on juriidilise nõu ja abi andmine ning poolte ~~ja~~ huviosaliste ~~esinda-~~ mine kohtus ja ametiasutustes ³⁾. Sellest järeldub, et tsiviillasjades peale jaoskonnakohtule alluvate asjade, ring-
(konna

1) TKS § 44, 245

2) TKS § 44, 245

3) Advokatuuri seadus § 17

kohtule esimeses astmes alluvates asjades, saavad volinikkudena esineda advokaadid.

Eesti advokatuuri tunneb vandeadvokaate, vandeadvokaadi abisid ja eraadvokaate ¹⁾. Sama advokatuuri seadus määrab ära kohtud, kus vandeadvokaadi noorem abi volinikuna võib esineda ²⁾ ja lubab olevaid eraadvokaate ainult neile väljaantud lubade ulatuses volinikkudeks olla ³⁾, sellest järeldeb: seaduse mõtte kohaselt saavad ringkonna kohtule esimeses astmes alluvates tsiviilasjades volinikeks olla kutselised volinikud s.o. vandeadvokaadid, vandeadvokaatide vanemad abid ja eraadvokaadid neile väljaantud lubade ulatuses.

— Vandeadvokaadi kutsealaseks tegevuseks on juriidilise nõu ja abiandmine ning poolte ja huviosaliste esindamine kohtus ja ametiasutistes ⁴⁾. Nad ajavad kohtus võõraid asju sellekohaste volituste põhjal, või seaduses ettenähtud juhtudel ilma volituseta, kui võõraste asjade ajamine tehakse neile kohuseks kohtu või kohtuesimehe määrusega ⁵⁾, või Advokatuuri nõukogu juhatuse ettekirjutusel.

1) Advokatuuri seadus § 1,147.

2) Advokatuuri seadus § 107.

3) Advokatuuri seadus § 146.

4) Advokatuuri seadus § 17.

5) Advokatuuri seadus § 19.

Advokatuuri nõukogu juhatus määrab vandeadvokaate:

- 1) vaesusõigust kasutavate isikute palvel nend kohtuasjade ajamiseks;
- 2) surnud, arstlikult nõdrameelseks tunnustatud, vahialla võetud, teadmata kuhu ära läinud, advokatuurist eemaldatud või mõnel muul seaduslikul põhjusel kutsetegevusest takistatud vandeadvokaadi või vandeadvokaadi abi kätte usaldatud lõpetamata asjatoimetuste korraldamiseks¹⁾.

Et tagada advokaadi erapooletut suhtumist asjasse, teeb seadus mõningaid kitsendusi asjade kohta mida advokaat endale ajada on võtnud. Nii ei tohi vandeadvokaadid omandada asjaosaliste õigusi selles kohtuasjas, milles nad on olnud volinikeks, ei oma nimele ega ka omandamise varjamiseks teise isiku nimele. Nad ei või ajada volinikuna võõraid asju oma ülenevate või alanevate sugulaste, abikaasa, vendade või õdede vastu, olla korraga mõlema vaidleja poole volinikuks, ei tohi avaldada volitajate saladusi, ei asjatoimetuse kestel ega peale asjatoimetuse lõppu.

Vandeadvokaadi abi võib enne kutseeksami õiendamist esimese kahe aasta jooksul asendada oma patrooni viimase edasivolituse ja kliendi nõusolekul patrooni poolt aetavais

1) Advokatuuri seadus § 54.

kohtuasjus ainult jaoskonnakohtus ja ringkonnakohtus kui teises astmes, kolmandal aastal on tal õigus samadel alustel asendada patroone ka ringkonnakohtule alluvais asjus esimeses ja teises astmes.¹⁾ Pärast abi eksami õiendamist on abi kohustatud töötama patrooni juures, viimase järelvalvel, veel kahe aasta jooksul, kuid volituse võtmisel ja volinikuna esinemisel omab ta võrdseid õigusi vandeadvokaadiga, on seega õigustatud kõikides kohtutes volinikuna esinema.²⁾

1) Advokatuuri seadus § 107.

2) Advokatuuri seadus § 111.

ADVOKATUURI KORRALDUS EESTIS.

Eesti advokatuuri korraldus põhjeneb Riigihoidja poolt 6.aprillil 1938.a. dekreedina antud Advokatuuri seadusel.

Selle järgi on advokatuur juriidilise isiku õigusi omav omavalitsuslik organisatsioon, kuhu kuuluvad sunduslikult kõik vandeadvokaadid, nende abid ja eraadvokaadid. Eraadvokaatide kohta kehtivad nende õiguste, kohuste ja vastutuse suhtes vandeadvokaatide vanemate abide kohta kehtivad eeskirjad.

Advokatuuri kui omavalitsuse lahendamisele kuuluvad:

1) vandeadvokaadiks ja vandeadvokaadi abiks vastuvõtmine ja nende hulgast väljaarvamine;

2) vandeadvokaatide ja nende abide kutsealase tegevuse ja kutsealase eetika järele valvamine ja kutsealase eetika aluste lähem määramine;

3) vandeadvokaadi abide kutsehariduse korraldamine ja juhtimine;

4) advokaatide hulgast kohtuasjus pooltele kaitsjate või volinikkude määramine kohtupidamise seaduste eeskirjade ja advokatuuri seaduse alusel;

5) advokatuuri kasuks vandeadvokaatidele ja nende abidele maksude määramine;

6) advokatuuri varade valitsemine ning advokatuuri liikmeile ja nende perekondadele vastastikuse abi organiseerimine ja

7) üldse advokatuuri kutsealase küsimuste lahendamine niivõrd, kui see ei ole vastolus seadustega ja muude seaduslike korraldustega.

Nimetatud ülesannete teostamiseks on advokatuuril järgnevad organid: 1) üldkoosolek; 2) nõukogu; 3) revisjonikomisjon; 4) distiplinaarkohus ja 5) eksamikomisjon. Advokatuuri organid asuvad Tallinnas Kohtukoja juures.

V a n d e a d v o k a a t i d e k s vastuvõtmine.

Vandeadvokaatideks võetakse isikuid kes on: 1) vähemalt 25 a. vanaks saanud Eesti kodanikud; 2) on lõpetanud Tartu Ülikooli õigusteaduskonna või mõne endise Vene ülikooli õigusteaduskonna enne 7. novembrit 1917; 3) valdavad vabalt eesti keelt sõnas ja kirjas; 4) olnud vähemalt 5 a. vandeadvokaadi abiks, õiendanud rahuldavalt abi eksami ja töötanud abina peale eksami õiendamist vähemalt kaks aastat.

Üheks vandeadvokaadiks saamise eeltingimuseks on vandeadvokaadi abina teotsemise, mis on vajalik vastavate

teadmiste ja vilumuste omandamiseks vandeadvokaadi kutseks. Seepärast on vandeadvokaadi abiks olemise kohustusest ja vandeadvokaadi abi eksamist advokatuuri astumisel vabastatud endised vanutatud advokaadid, vandeadvokaadid, kohtunikud, kohtuuurijad, prokuratuuri esindajad, vähemalt 5 a. teeninud endised Kohtuministeeriumi Kodifikatsiooni-osakonna direktorid ja liikmed, kohtuameti kandidaadid või isikud, kes olnud sama aja kollegiaalkohtu sekretäriks ja üle 5 a. riigi- või omavalitsusteenistuses sarnastel kohadel, kus võis vajalikke teadmisi omandada.

Vandeadvokaatideks ei või olla: 1) kes on seadusejõulise kohtuotsusega kaotanud KRS § 19 ettenähtud kõik või mõnesugused õigused - õiguste kaotuse aja kestel; 2) kes on seadusejõulise kohtuotsusega distiplinaarkorras või Riigiteenistuse seaduse § 42 korras riigi või omavalitsuse teenistuskohalt või kohtuniku kohalt tagandatud ühes teenistusõiguse kitsendusega - õiguste kitsenduse aja kestel; 3) kes on riigi- või omavalitsusteenistuses; 4) kes tegutsesid säärasel kutsealal, mille ühendamine advokaadi kutsega on Advokatuuri kodukorraga mittelubatavaks tunnustatud; 5) kes on seadusejõulise kohtuotsusega tunnustatud pillajaks - hoolekande all olemise aja kestel; 6) kes on kohtuotsusega tunnustatud maksujõuetuks võlgnikuks - maksujõuetuse toime-

tuse kestel; 8) kes füüsilise või vaimse jõu langemise tõttu ei ole võimelised täitma vandeadvokaadi ülesandeid ja kohuseid.

Vandeadvokaatideks ei võeta vastu neid, kes on eeluurimise või kohtu all kuritegude või raskete kuritegude pärast; võidakse vastu võtmata jätta neid, kelle õiguste kitsendused, mis järgnesid kriminaalkohtu või teenistusest tagandamisotsusest, on kustunud aegumise või armuandmise tõttu; või kes enne advokatuuri vastuvõtmist on kordasaatanud teo, mille tagajärjeks oleks advokatuurist väljaheitmine, või kelle kõlbelised omadused ei õigusta tema kätte vandeadvokaadi kutse usaldamist.

Vandaadvokaadi kutsetegevus on keelatud neile, kes on kohtu all või kohtuuriija poolt süüalusena vastutusele võetud raskes kuriteos ~~või kohtuuriija poolt~~ - kuni süüteo asja lõpetamiseni või kohtuotsuse seadusejõusse astumiseni. Peaks loendatud takistused tekkima hiljem, siis langevad sääraseid isikud Advokatuurist välja kas Advokatuuri nõukogu otsusel või distiplinaarkohtu otsusega distiplinaarsüütegude eest.

V a n d e a d v o k a a d i k s vastuvõtmine
sünnib järgmiselt:

Isik, kes soovib vandeadvokaadiks hakata, esitab Advokatuuri nõukogule kirjaliku sooviavalduse ühes tõenditega, et tal on õigus saada vandeadvokaadiks ja allkirja selle kohta, et tal ei ole seaduslikke takistusi advokatuuri astumiseks. Advokatuuri nõukogu esitab selle ühes omalt poolt kogutud andmetaga Kohtukoja prokorörile tutvumiseks. Ära kuulnud Kohtukoja prokoröri arvamuse ja arvestades kogutud andmeid, otsustab nõukogu vandeadvokaadiks vastuvõtmise. Otsus mittevastuvõtmise kohta peab olema motiveeritud, väljaarvatud juhtum, kui mittevastuvõtmise põhjuseks on kõlblised omadused.

Vastuvõtmise palve tagajärjeta jätmise peale võib paluja edasi kaevata Kohtukojale 2 nädala jooksul, väljaarvatud juhtum, kui mittevastuvõtmise põhjuseks on kõlblised omadused.

Vastuvõtmise otsuse vastu, mis on tehtud Kohtukoja prokoröri arvamuse vastu, võib viimane kahe nädala jooksul esitada protesti Kohtukojale.

Vandeadvokaadiks vastuvõetu annab Kohtukoja Üldkogu ees vande. Vastuvõtmist kuulutatakse Riigi Teatajas.

V a n d e a d v o k a a d i õigused ja kohused.

Vandeadvokaatide kutsealase tegevuse järgi valvab Advokatuuri nõukogu. Advokatuuri seaduse kohaselt on vandeadvokaadi kutsealaseks tegevuseks juriidilise nõu ja abi andmine ja poolte esitamine kohtuis ja ametiasutustis. Kutsealases tegevuses peab advokaat olema seaduse ja õiguse kaitsjaks, oma kohuseid hoolsalt ja kohusetruult täitma sealjuures lugupidamist kohtule ja teiste ametiasutuste ja organite vastu osutama. Võõraid asju ajavad nad sellekohaste volituste põhjal, väljaarvatud seaduses ettenähtud juhtumid, mil võõraste asjade ajamine tehakse neile kohuseks kohtu või kohtu esimehe määrusega, või Advokatuuri nõukogu juhatuse ettekirjutusel.

Tasu ajjaajamise eest saavad vandeadvokaadid volitajatega kokkulepitud määral; kokkulepped peavad olema kirjalikud. Kui tasu kohta ei ole kirjalikku kokkulepet, määrab tsiviillasjus tasu ülemmäära Advokatuuri nõukogu juhatuse, aluseks võttes Advokatuuri seaduses § 123- 138 ettenähtud tasumäärasid. Ühtlasi määrab seadus asjatoimetused, milliseid advokaat oma ajada ei või võtta ¹⁾.

¹⁾ Lähemalt lhk.22

Advokatuuri kulude katteks on vandeadvokaadid kohustatud maksma üldkoosoleku poolt neile määratud makse. Maksude tasumata jätmise korral, ka pärast esimest kirjalikku meeletuletust, kustutatakse maksu mittetasunu vandeadvokaatide nimekirjast.

Igal vandeadvokaadil peab olema kindel ametikoht, mille valimisest, muutmisest samuti ka kohalt kauemaks, kui 1 kuuks lahkumisest tuleb teatada nõukogu juhatusele.

Ü l d k o o s o l e k . Kõrgemat juhtivat võimu advokatuuri siseasjade korraldamisel teostab Advokatuuri üldkoosolek. Advokatuuri nõukogu kutsub kokku iga aasta veebruarikuus järjekorralise üldkoosoleku. Kokku kutsutakse nimeliste kutsete ja Riigi Teatajas kuulutamisega. Koosolekust osavõtta on vandeadvokaatidele sunduslik; mõjuvate põhjusteta puudumise korral võib distiplinaarkohus kuni 50 kr. trahviga puudujat trahvida. Hääleõigus koosolekul on ainult vandeadvokaatidel, sõnaõigusega võivad osa võtta ka vandeadvokaatide vanemad abid.

Üldkoosoleku võimkonda kuulub:

- 1) Nõukogu ja revisjonikomisjoni valimine;
- 2) Advokatuuri vajaduste rahuldamiseks sunduslikekude maksude määramine;

- 3) Nõukogu eelarve ja aruande kinnitamine;
- 4) Toetus- ja muude rahaliste fondide asutamine;
- 5) Kinnisvarade muretsemine ja võõrandamise otsustamine;

- 6) Nõukogu poolt esitatud küsimuste otsustamine.

Advokatuuri valitavate organite liikmeks olemine on liikmeile kohuslik; keelduda võib ainult mõjuvail põhjusil, või need kes vähemalt 5 aastat on tegutsenud mõne Advokatuuri organi liikmena, või on üle 65 a. vana.

N õ u k o g u . Advokatuuri täidesaatvaks organiks on üldkoosoleku poolt valitud viieteistkümnest liikmest koosnev Advokatuuri nõukogu. Nõukogu ja revisjonikomisjoni liikmete volitused kestavad 1 aasta, kuuludes ümbervalimisele iga-aastaselt järjekorralisel üldkoosolekul.

Nõukogu ülesandeks on:

- 1) Vandeadvokaatide ja nende abide vastuvõtmine;
- 2) Advokaatide kutsealase tegevuse ja kutsealase eetika järelevalve ja kutsealase eetika aluste lähem kordamisega ära määramine;
- 3) Vandeadvokaadi abide kutsehariduse korraldamine ja juhtimine;
- 4) Vandeadvokaatide ja nende abide kustutamine nime-

kirjast füüsilise või vaimse jõulanguse korral, kui see takistab kutsetegevust, samuti ka teotsemise puhul kutsealal, mille ühendamine advokaadi kutsega on Advokatuuri kodukorraga mittelubatavaks tunnustatud;

5) Vandeadvokaatide vabastamine võõraste asjade ajamise kohusest. Vandeadvokaate võidakse vabastada neile sellekohaste volitustega antud asjade ajamisest Advokatuuri nõukogu juhatuse ettekirjutusel ja juhul, kui võõraste asjade ajamine on tehtud kohuseks kohtu või kohtu esimehe määrusega: a) vanuse tõttu, b) tervislikel või muil mõjuvail põhjusil. Vabastamine toimub advokaadi palvel Advokatuuri nõukogu poolt kas tähtajata või tähtajaliselt. Vabastamisest peab nõukogu kohtule teatama. Advokaadile ülesandeks tehtud asjade ajamisest võib neid vabastada sama asutis, kes tegi määruse või ettekirjutuse.

6) Advokatuuri üldkoosolekule aasta-eelarve ja aruande esitamine, järelevalve eelarve täitmise ja Advokatuuri varade valitsemise üle;

7) Advokatuuri kodukorra koostamine ja muude seadustega või Advokatuuri kodukorraga tema peale pandud ülesannete täitmine. Advokatuuri kodukorra kinnitab kohtuminister.

8) Vaidluste korral advokaadile tasu määramine, kui tasu kohta ei ole sõlmitud kirjalikku kokkulepet.

Advokatuuri nõukogul on järelevalve korras õigus advokaatidelt nende ebaõige teguviisi korral seletust pärida, ette kirjutada seaduse, kodukorra ja kutseeetika nõuete kohaselt endale võetud kohustuste täitmist ja tarvitusele võtma abinõusid seaduses ja kodukorras ettenähtud korra jaluleseadmiseks.

Nõukogu otsused pole lõplikud, neile võib isik, kelle huvisid see otsestelt puudutab edasi kaevata Kohtukojale kahe nädala jooksul.

N õ u k o g u j u h a t u s . Nõukogu valib oma liikmete hulgast esimehe, abiesimehe, laekahoidja ja sekretäri, kes moodustavad nõukogu juhatuse. Juhatuse ülesandeks on Advokatuuri tegevuse ja asjaajamise tegelik juhtimine, korraldamine ja nõukogu ning distiplinaarkohtu otsuste täitmine. Juhatuse ülesannetesse kuulub:

1) Advokaatide nimekirjade pidamine ja Advokatuuri organite nimelise koosseisu kuulutamine Riigi Teatajas.

2) Vandeadvokaatide ja nende abide nimestikust kustutamine seaduses ettenähtud (§ 54 p.2) juhtudel.

3) Vandeadvokaatide määramine vaesusõigust kasutavate isikute palvel nende kohtuasjade ajamiseks.

4) Vandeadvokaatidele asetäitja määramine seaduses ettenähtud juhtudel.

Juhatuse esimees on ühtlasi Advokatuuri ja Advokatuuri nõukogu ja juhatuse esindaja, juhib nende tööd ja juhatab koosolekuid. Juhatuse otsustele võib kahe nädala jooksul nõukogule edasi kaevata.

R e v i s j o n i k o m i s j o n j a
d i s t i p l i n a a r k o h u s . Advokatuuri organite asjaajamise, aruannete ja tegevuse revideerimiseks valitakse üldkoosoleku poolt üheks aastaks vähemalt kolmest vandeadvokaadist ja kahest asetäitjast koosnev revisjoni-komisjon. Komisjoni liikmed ei või kuuluda Advokatuuri nõukokku ega seista Advokatuuri palgalises teenistuses.

Vandeadvokaatide ja nende abide distiiplinaar süütegude lahendamiseks on viiest Advokatuuri nõukogu poolt valitud nõukogu liikmest koosnev distiiplinaarkohus.

Olenevalt süü raskusest võib distiiplinaarkohus määrata järgmisi karistusi: 1) noomituse, 2) rahatrahv mitte üle 300 krooni Advokatuuri kasuks, 3) advokaadi

kutsetegevuse ärakeelamine ühest kuust kuni kahe aastani, 4) advokatuurist väljaheitmine. On aga advokaatidele kaks korda kutsetegevus ära keelatud, määratakse uue sama raske distiiplinaar süüteo eest advokatuurist väljaheitmine. Kord väljaheidetut võib nõukogu pärast 5 a. möödumist Advokatuuri tagasi võtta.

Edasikaebuste läbivaatamiseks on Kohtukoja juurde moodustatud eridistiiplinaarkambri^es, mille koosseisu kuuluvad eesistujana Kohtukoja esimees (osakonna esimees), liikmetena kaks Kohtukoja liiget ja kaks Advokatuuri nõukogu juhatuse liiget. Eridistiiplinaarkambri otsused on lõplikud, nende peale edasikaebust ei ole.

Uute tõendite avastamisel, millest võib järeldada, et süüdimõistetu on karistatud süütult või süüraskusele mitte vastavalt, võivad süüdimõistatud pöörduda Riigikohtu distiiplinaarkambri poole asja uuendamise palvega. Palve rahuldamise puhul tühistab Riigikohtu distiiplinaarkamber distiiplinaarkohtu otsuse ja saadab asja uuesti otsustamiseks Advokatuuri distiiplinaarkohtule teises koosseisus.

A d v o k a t u u r i e k s a m i k o m i s j o n .

Advokatuuri eksamikomisjoni kuuluvad:

- 1) Advokatuuri nõukogu esimees või abiesimees eesistujana ja kaks nõukogu poolt valitud nõukogu liiget;
- 2) Riigikohtu üldkogu poolt määratud kaks kohtunikku;
- 3) Kohtukoja prokorör või tema poolt komandeeritud prokoratuuri esindaja.

Eksamikomisjoni ülesandeks on vandeadvokaadi-abide eksamineerimine. Eksamid toimuvad suuliselt ja kirjalikult vähemalt kaks korda aastas.

V a n d e a d v o k a a d i a b i d . Advokatuuri nõukogu võtab vastu vandeadvokaadi abisid. Vastu võetakse täisealisi Eesti kodanikke, kes vastavad samadele nõuetele ja tingimustele, milliseid nõutakse vandeadvokaatidelt Advokatuuri vastuvõtmisel. Vastuvõtmise palvele peab olema lisandatud ühe vandeadvokaadi teatis selle kohta, et ta on nõus palujale patrooniks hakkama. Patrooniks võib olla vandeadvokaat, kes on vandeadvokaadina vähemalt kolm aastat teotsenud ja ainult nõukogu eriloal võib patrooniks olla ka ühe aastase praktikaga vandeadvokaat. Vandeadvokaat võib pidada ainult ühe abi, erandeid lubab Advokatuuri nõukogu.

Abiks olemise ajaks on vähemalt viis aastat. Selle aja jooksul peab abi omama vajaliku vilumuse patrooni juures, tema otsekohesel juhtimisel töötades ja osa võtma Advokatuuri nõukogu poolt abide kutsehariduse edendamiseks korraldatud tööst. Abi, kes töötanud abina kolm aastat, peab Advokatuuri eksamikomisjoni ees õiendama abi eksami esimesel eksamitähtajal; ainult mõjuvail põhjustel võib nõukogu abi palvel eksami tähtaja edasi lükata, kuid mitte üle ühe aasta. Mitterahuldavalt eksami õiendanud abi võib teistkordselt kuue kuu pärast eksamile ilmuda, kuid peab ilmuma hiljemalt ühe aasta jooksul. Kaks korda läbikukkunud abi võib eksamikomisjoni loal veel kolmat korda eksamile ilmuda, kusjuures eksamikomisjoni poolt määratud eksamile ilmumise tähtaeg ei või ületada üht aastat. Pärast abi eksami õiendamist nimetatakse eksami õiendanud vandeadvokaadi abi vanemaks abiks, enne eksami õiendamist nooremaks abiks. Pärast eksami õiendamist on vanem abi kohustatud töötama patrooni juures ja järelevalvel kahe aasta jooksul, evide õiguse patrooni nõusolekul ka eraldi patroonist omaette büroos töötada. Vanem abi, kes vahetpidamata kaks aastat oma kutsealal on töötanud võetakse vastu tingimustel ja korras nagu see vandeadvokaadiks vastuvõtmisel nõuetav, vandeadvokaadiks.

MILLEKS ON ADVOKAAT ÕIGUSTATUD KOHTULIKU
VOLITUSE PÕHJAL.

Volinik, advokaat, volitaja eest kohtus esinedes pole oma tegevuses sõltumatu, vaid seadus võimaldab volinikul kohtus volitajanimel esineda ainult volikirjas lubatud piires. Ilma volitusest, volitu toimijana, kohtus ei saa esineda. [da.

Vene sisekubermangudes kehtinud eraõigus ei tunnud üldse volitu toimija negotiorum gestio instituuti, samuti ei leidu sellist määrust Eesti Vabariigis kehtivas TKS - is. Sellest järgneb, et Eestis kehtivate seaduste järgi negotiorum gestor pole õigusvõimustatud tõstma hagi kohtus selle isiku nimel ja ta õiguste kaitseks, kelle asjade ajamisele ta on asunud erilise volitusest, ammugi anda kellelegi edasi volitust.¹⁾

Teiseks, nõuab seadus mõningate voliniku poolt sooritatavate protsessuaalsete toimingute teostamiseks nende sõnaselget volituses nimetamist²⁾.

TKS § 249 sõnab: esindaja esindab esindajat kohtus ja kõik tema tegevused, mis on toimitud temale antud volituse piires loetakse volitajale kohuslikuks. Seega volinik olles õigustatud ^{ainult} vastava volikirjaga kohtus volitaja asemel teotsema, esindab volitajat ennast ja kasutab kõiki neid õigusi,

1) RT 1934, 27, A. Buldas Riigikohtu otsused lkh. 257

2) TKS § 249

mis volituses ettenähtud ja kaanab kohustusi mis volitusega temale pandud. Volitaja ei oma õigust vastuvaielda voliniku tegevusele, kui need ei ületa volituse piire ja peab neid tunnustama ~~nn~~ samuti nagu oma tegevust.

Volinik võib volitaja asemel esitada asjaajamiseks vajalikke pabereid, nõuda asitõenduste kontrolli, asja arutusele võttu, anda suulisi seletusi, tunnistada või vastuvaielda vastaspoole väidetele jne. Kohus ei ole õigustatud temale äraütleva kõiges selles millest ei ole õigustatud pooled äraütleva. Volinik kannab kõik kohustused, millised asjakäigust tulenevalt kohus võib panna volitajale, Samuti nõuded, milliseid kohus on kohustatud poolele panema, esitab kohus volitajale (asitõendusi esitada, kohtusse kutsuda jne.). Kui volinik ei ole üle läinud temale antud volituse piiridest, ei ole volitaja õigustatud voliniku tegevuse vastu vaidlema. Sarnasel korral vastaspool, kui ka kohus, ei oma mingit alust kahelda selles, et üks või teine voliniku poolt tehtud avaldus võib volitaja nõudel tagasi lükatud saada. Seepärast, kõik voliniku poolt volituse piires tehtud ja öeldu jääb jõusse, nagu oleks see volitaja enda tehtud. Rõhutama peab, et seadus järjekindlalt nõuab voliniku toimimist temale antud volituste piirides, et volinik tema "tegevuses

mis ei ületaks antud võimupiire", nagu see seaduse sõnadega väljendub, kohustab kohut vastaspoolt jälgima, et voliniku tegevus ei ületaks temale volikirjaga antud õigusi, vastasel korral võidakse tema poolt toimetatud toimingud tühistada ja sellise voliniku tegevusele rajatud kohtuotsused on tühised ¹⁾.

Volitaja võib volinikule volituse anda kas eri-, kogu- või üldvolitusena (BES § 4371). Puudub aga selline volitus peab volinik nii talitama, nagu oleks talitanud volitaja, et jõuda võimalikult soodsale lõpptulemusele; niihästi täisvolinik kui ka erivolinik võivad kordasaata ainult selliseid tegusid, mis seisavad otseselt seoses talitusega ²⁾, Volinik peab tegutsema kui mõistlik inimene ja hästi teostama valvet volitaja huvide üle, süvenema talituse mõttesse ja otstarbesse; kui ta seejuures jõuab veendumusele, et üldolukord on muutunud ja et on märgata takistusi tema plaani täideviimise juures, mille tõttu täideviimine volitajale vaid kahju võiks tekitada, siis oleks volinik täideviimise puhul kahjustanud volitaja ^{huve} ja sellega leping rikkunud. ³⁾

1) В.Л.Исаченко.Гражд.процесс, лhk.433 jj.

2) BES § 4383

3) В.Буковский.Свод гражд.узак., лhk.1930.

Lisaks selle¹le BES lubab täisvolikul läbiviia võõrandamisi, kaebusi tõsta, lepinguid uuendada, väljamaks^t rahasid, võlgu sissenõuda, vaatamata sellele, et need punktid ei ole lepingus nimetatud, ainult siis kui need on äärmiselt tähtsad volitajale ja kui see hooletusse jätmisel kahjusid võiks kannatada¹⁾. Ei ole nõutav nimetatud juhtumite nentimine, volitus loetakse rahuldavaks ka siis, kui kõik juhtnõõrid tegevuse täideviimiseks on leidnud kindlat ja selget väljendust²⁾ (Erdmann IV.lhk.432).

Kuna volikirjas ei saa alati täpselt äramäärata kõiki tegevusi, milleks volinikul asjaajamisel vajadus võib tekkida, teiselt poolt on aga volitaja huvides tähtis, et volinik tema edaspidiste soovidega arvestaks, peab seadus paratamatuks tingimuseks, et voliniku õigus asjaajamiseks teatud tähtsatel protsessuaalsetel tegevusaladel volikirjas täpselt oleks märgitud, ilma milleta volinikku ei loeta volitatuks. (TKS § 250) Kõigis muudes, pääle TKS § 250 loetletud, toimingutes loetakse volinik volitatuks ilma ühe või teise piiramiseta³⁾.

Kui volitaja soovib või leiab vajalikuks rohkem voliniku võimu piirata, peab sellest märkima volikirjas⁴⁾.

1) BES § 4384

2) В.Буковский. Свод гражд. узак. стр. 1930

3) В.Л. Исаченко. Гражд. процесс. " 430

4) " " " " 434

§ 250 nõue, seal märgitud toimingute sooritamiseks, nende sõnaselge volituse märkimise vajadusega, tähendab seda, et ainult need toimingud peavad volikirjas sõnaselgelt olema märgitud, kuna teisi asjaajamisest iseenesest tulenevaid volinik on õigustatud toimetama temale antud volikirja piires.

Nii võib asjaajamiseks õigustatud volinik, ilma et tal volikirjas selleks otseselt oleks volitatud:

- a) esitada erikaebusi ühe või teise kohtuotsuse peale, sest seadus ei nõua erikaebuse esitamise õiguse otsest volikirja märkimist;
- b) samadel põhjustel vastuvaielda vastaspoole erikaebustele;
- c) erikaebusega allumusvaidlusi alustada, erikaebused millega allumusvaidlust alustatakse ei kuulu TKS § 250 - s nimetatud toimingute hulka, milleks erivolitust vaja;
- d) tagaselja otsusele kaja esitada, sest volitus vastata nõudeile, sisaldab volituse esitada igasugu pabereid, nende hulgas ka kaja;
- e) esitada kahtlusi akti tõepärasuses. § 250 nõuab erivolitust ainult siis, kui on vaieldus võltsimise üle.

Kahtluste esitamise korral vastaspoole volinik tunnustab osa nõudest, milleks temal TKS § 249, 250 täpse mõiste kohaselt õigus;

- f) peale kohtuotsuse seadusjõusse astumist täitelehe väljaandmist paluda, ja kui volinik pole saanud erilisi asjaajamise kulusid, siis on ta ka TKS § 921 korras neid nõudma õigustatud ja sama volitusega kohtu poole pöörama;
- h) hagi hinna vähendamiseks, vastuhagi tagasivõtmiseks ja 3 - da isiku kaasatõmbamist nõudma, sest volinikul on asjahuvides õigus asja ajada tema parema äranägemise järgi. Teiseks, on raske piirata volinikku õiguses täpsalt tunnustada vastaspoole nõudeid, sest volikirjas on raske ettenäha milliseid vastaspoole nõudeid volinik asjahuvides võib tunnustada, milliseid mitte¹⁾.

Kõik sellised volituse kohaselt sooritatud voliniku seaduslikud toimingud, mis kordasaadetud kuni volitaja poolt volituse tagasivõtmiseni, jäävad jõusse²⁾.

Volinikul on õigus esindamist äraütelda, kuid ta ei või pärast seda vastaspoole volinikuks astuda, millega on ärahoitud endise volitaja huvide kahjustamine. Esindamisest äraütlemist peab volinik volitajale seevõrd aegsasti teata-

1) В.Л. Исаченко. Гражд. процесс стр. 434 - 440

2) TKS § 251.

ma), et volik jõuaks õigeaegselt ise kohtusse ilmuda või uue voliniku saata¹⁾.

Elab volitaja väljaspool kohtu asukohta (teises linnas), peab volinik oma äraütlemisest kohtule teatades üheaegselt sellest ka volitajale teatama²⁾.

Et voliniku ebaajaldise äraütlemise korral volitaja huvid voliniku puudumise tagajärjel kahjustatud ei saaks, on kohtu eesistujale õigus antud arvestades volitaja elukoha kaugust kohtust ja teisi asjaolusid, tähtaega määrata, mille möödumisel volinik oma kohustustest äraütlemise korral vabastatuks loetakse. Kuni selle ajani on esindaja oma volituste piires kohustatud asja ajama.³⁾

MILLEKS VAJAB ADVOKAAT ERIVOLITUST.

Nagu öeldud saab volinik teatud tähtsaid protsessuaalseid toiminguid ainult siis volitaja eest sooritada, kui need volikirjas täpselt on märgitud. Sellised erivolitust vajavad toimingud on TKS § 250 kohaselt järgmised:

- 1) tuua apellatsioonikaebusi,
- 2) paluda seadusjõusse astunud kohtuotsuse muutmist,

1) TKS § 252

2) TKS § 254

3) TKS § 254

- 3) lõpetada asja kokkuleppel,
- 4) esitada vaiet võltsimise kohta või anda vastust sellise vaidluse asjas,
- 5) valida vahekohtunikke vahekohtu asja arutamiseks ja
- 6) volitust edasi anda teisele isikule, kõik need õigused peavad olema sõnaselgelt volikirjas väljendatud, vastasel korral esindaja ei ole tunnustatud volitatuks nende toimingute suhtes.

Teiseks nõuab seadus, et hagipalve kohtusse esitamisel peab palve antud olema kas hagi enda, või tema voliniku poolt¹⁾. Pole palve antud hagi enda, vaid voliniku poolt, peab volinikul selleks volitus olema, mis ka samal hagipalvel võib olla. Pole volinikul vastavat volitust, jäetakse palve vastuvõtmata ja tagastatakse²⁾. Seega, kui hagi esitamise volitus pole märgitud samal hagi palvel, või kui volinikul pole asjaajamiseks volitust, nõuab ka hagi esitamine erivolitust. Nimetatud erivolitust vajavate toimingute sooritamiseks on volinik õigustatud siis, kui toodud erivolitused volikirjas niivõrd selgelt on väljendatud, et nendes kahtlust ei teki. Need õigused ei või oletatavad olla, või volitused ~~franki~~ kaudselt väljaloetavad, vaid peavad tingimata jäätavalt olema väljendatud³⁾.

1) TKS § 259.

2) TKS § 266.

3) В.Л.Исаченко. Гражд. процесс., стр. 441

Teiselt poolt, kui pole aga volituses toodud seaduse sõnu "tuua apellatsioonide kaebusi, anda edasi volitust jne" aga volituse üldisest mõttest ilma kahtluseta võib järelda, et volitaja tahtis volinikule teatud õigusi anda, ei saa volinikku kõrvaldada. Kui aga volikirjast kuidagi ei saa välja tuua, et volinikule on antud õigus teatud (TKS § 250) asjade ajamiseks, siis nende asjade ajamine ilma täpsa volituseta tuleb lugeda tühiseks. Asjaolu ei muuda siin ka see, kui volitaja hiljem kinnitab, et ta tegelikult andis selle õiguse volinikule, või kui volinik selle õiguse kinnitamiseks hiljem, peale toimingute sooritamist, uue volituse esitab, mis temale vastava õiguse annab¹⁾. Näiteks volinik, kes ei olnud volitatud TKS § 250 kohaselt jõustunud kohtuotsuse peale kassatsiooni kaebust esitama, kassatsiooni kaebuse esitas, ja pärast kaebuse sisseandmist täiendava volituse esitas, mis talle kassatsiooni kaebuse esitamise õiguse andis, jättis Vene Senat esitatud kaebuse läbivaatamata, sest volitajal polnud volitust kaebuse esitamiseks selle esitamise ajal²⁾. Hiljem, täiendavalt antud volitus^{ega} ei saa volinikku tagantjärele volitada kaebust sisseandma.

1) В.Л. Исаченко. Гражд. процесс стр 442

2) В.Л. Исаченко. Гражд. процесс стр.442

Seega voliniku õigus/apellatsioon ja kassatsioon kaebuste esitamiseks peab volikirjas selgelt olema märgitud¹⁾ Siinjuures volitus kassatsiooni kaebuse esitamiseks ei asenda volitust kohtuotsuse teistmiseks, milleks erivolitus peab olema²⁾.

Juhul kui asjaajamine toimub üldistes kohtuintstantsides või kui pooled lõpetavad oma asja väljaspool kohut TKS § 1357 - 1366 määratud korras, peab asja kokkuleppe teel lõpetamiseks volinikul sekkeks volikirjas selgelt väljendatud volitus olema.³⁾

Erandiks on siin asjad, mis alluvad rahukohtu intstanssidele. Siin seadus ei nõua volinikult erilist volitust asja kokkuleppe teel lõpetamiseks (TKS § 48), Seega volinik, kellele volitaja andis volituse rahukohtus asjaajamiseks, võib seal asja ka kokkuleppe teel lõpetada, kuigi ta selleks volikirjas ei ole volitatud. Sarnane kokkuleppeteel asja lõpetamine on võimalik ainult kohtus asjaarutamise ajal, mitte väljaspool kohut.

Kohtupraktika kohaldades ka rahukohtu intstanssidele TKS § 250, nõuab, et volinikul peab olema erivolitus ka rahukohtule alluvates asjades, väljaspool kohut või pärast

1) В. Буковский. Свод гражд. узак. стр. 1931.

2) В.Л. Исаченко. Гражд. процесс, стр. 443, 444

3) BES § 4384;

kohtuotsust asja kokkuleppe teel lõpetamiseks¹⁾.

Voliniku poolt vahekohtuniku valimiseõigus vahekohtu asja lahendamiseks peab täpselt volikirjas olema väljendatud, ilma selleta volinik ei ole õigustatud asja vahekohtu teel lahendama. Ringkonnakohus, enne temale esitatud vahekohtu otsuse kohta otsuse tegemist ja täitmist peab vaatama vahekohtuotsuse seadusepärasust ja vahekohtu kirja seaduslikkust. Kohus järeldeb seda dokumentidest, seega ka volikirjast, mille alusel volinik vahekohtu kirjale allakirjutas. Selgub volikirjast, et volinikul pole volitust vahekohtuniku nimetamiseks, tuleb tunnistada, et tal pole õigust asja vahekohtu lahendada anda. Volitaja suhtes selline vahekohtu otsus on tühine²⁾.

Seadus nõuab, et edasivolitamise õigus oleks volikirjas selgelt väljendatud, milleta edasivolitus kehtetuks loetakse. Puudub volinikul edasivolitamise õigus, ei lasta edasivolitatut kohtus asjaajamisele ja tema esituspalve jääb läbivaatamata.

Esineb edasivolitatu kohtus volikirjaga eelmiselt volinikult, peab kohus enne edasivolitatu volituse vastuvõtmist selgitama, kas edasivolitajal oli edasivolitamise

1) В.Л.Исаченко. Гражд. процесс стр. 446

2) " " " " 450,45I

õigust. Kahtluse korral on kohus kohustatud kahtluse lahendama esialgse volituse kontrollimise teel. On edasivolituse tõestamisel tõestaja otseselt öelnud, et edasivolitus algkirjas esitatud tegeliku volituse alusel on antud, pole kohtul põhjust nõuda edasivolituse maksvakstunnustamiseks algvolituse esitamist.

Pole ka oluline, et algvolitusel sõnasõnalt oleks öeldud: " anda volitust teisele isikule", vaid on küllaldane väljendus, milles edasivolitamise õigus ei tekita mingit kahtlust. 1). //

Sarnasel korral, kui põhjused tulenevad voliniku enese olukorrast ja takistavad teda täita vastuvõetud ülesannet, mida edasilükata pole võimalik, siis peab ta korraldama, et ülesanne saaks täide viidud kolmanda isiku poolt. 2)

See põhjeneb eeldusel, et volitaja annab volikule^{nj} lepinguga õiguse isiklikult edasi anda ülesanne teisele isikule, siis kui: 1) takistuste tekkimised, mis ei luba volinikku isiklikult ülesannet täide viia;

1) В.Л.Исаченко.Гражд.процесс,стр.488 и след.

2) BES § 4379

2) ülesande edasilükkamatus, kuna volinik muidu võiks selle edasilükata, või vastavalt muuta oma volitused, või nõu küsida volitajalt. 1)

Peale ülalnimetatud juhtumite võib volinik võtta omale asemikku ainult siis, kui see talle volituse kohaselt on lubatud 2).

1) В.Буковский.Свод гражд. узак., стр.1928.

2) BES § 4380

Diplomi töö "Kohtulik volitus tsiviilprotsessis",
koostamisel olen kasutanud järgmisi raamatuid:

1. C.Erdmann. System d s Privatrechts der Ostsee-
provinzen Liv.-,Est- und Curland IV.
2. Riigi Teataja.
3. J.Valge Riigikohtu Adm.osakonnas lahendatud küsi-
musi.
4. A.Buldas Riigikohtu 1932-1938 a. otsustes leiduvate
seaduseseletuste kogu.
5. Устав гражданского судопроизводства. /Свод зако-
нов т. XVI ч. I, изд. 1914 года/.
6. В. Буковский. Свод гражданских узаконений гу-
берний прибалтийских.
7. В.Л. Исаченко. Гражданский процесс практический
комментарий.

Ex bibl. univ. Tart.